

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Het Indianenprobleem in Zuid-Amerika

Niekerk, A. van

Citation

Niekerk, A. van. (1976). Boekbespreking van: Het Indianenprobleem in Zuid-Amerika. *Acta Politica*, 11: 1976(1), 126-126. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451675>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451675>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

menhangen tussen ontwikkelingen in de LKP en die in het sociale en politieke bestel duidelijk.

Vraagtekens moeten evenwel gezet worden bij de beoordeling van bepaalde ontwikkelingen en gebeurtenissen. Het klinkt soms te mooi om waar te kunnen zijn. Behalve het reeds eerder gegeven signalement van de partij (citaat p. 9) klinken veel andere formuleringen overdreven in de oren. Zo bijvoorbeeld deze typering van haar effectiviteit: 'The result is an adaptive interaction between modernity and tradition that fuses parochial and universal elements' (p. 11). Sommige passages kunnen, bij gebrek aan bewijs, niet overtuigen. Dit geldt vooral voor de beschouwingen over de sociale vooruitstrevendheid van de LKP-leiders (hoofdstuk 9). Wij hadden ook meer gegevens willen hebben over één van Entelis' slotconclusies: 'An . . . important dimension of the party's ability to survive has been the quality and character of its leadership . . . the Kata'ib has had the good fortune of being directed by sincere, dedicated, and, for the most part, honest men' (p. 214).

U. Rosenthal

P. Kloos, **Het Indianenprobleem in Zuid-Amerika**, Assen (Van Gorcum), 1974, -114 p., f 16,25

In de serie *Terreinverkenningen in de Culturele Antropologie*, waarvan dit boekje deel uitmaakt, verscheen eerder H. J. M. Claessen's *Politieke Antropologie*, dat aanzienlijk dichter stond bij de belangstellingssfeer van de lezers van dit tijdschrift. Het boekje dat nu onder de signatuur van P. Kloos verschijnt staat daarentegen geheel en al aan de marge van het terrein van de vakpoliticoog. Sterker nog, als de schrijver zelf zijn produkt bestempelt als 'een vereenvoudiging van de werkelijkheid vergelijkbaar met een kaart van 1 : 1.000.000', moet men aannemen — en in elk geval hopen — dat er geen wetenschappelijke pretentie in het geding is geweest.

Dat neemt niet weg dat het eigenlijk best een leesbaar boekje is geworden, met een vlot geschreven informatie over de verdrukkingen van de indianen in Brazilië, Paraguay, Suriname en Columbia. Men kan natuurlijk zeer serieuze bezwaren inbrengen tegen het feit dat het tijdsperspectief volkomen zoek is: als alles wat zich heeft afgespeeld vóór de twintigste eeuw — in enkele bladzijden wordt weggeschreven, rukt men het indianenprobleem — élk probleem in feite — uit zijn historisch verband, en maakt men bij voorbaat een evenwichtig oordeel onmogelijk anders dan op een wit-zwart basis. Daardoor komen sommige opmerkingen (over de uitdrijving van de Jezuiëten uit Paraguay in 1767 (p. 52), over de val van Allende (p. 36), over de handelsrelaties van de EEG (p. 37) ook helemaal in de lucht te hangen. De potentiële lezer is natuurlijk vrij om van deze bezwaren af te zien. In dat geval zie ik geen reden waarom dit boekje, dat het voordeel heeft slechts 114 pagina's dun te zijn, niet positief gewaardeerd zou kunnen worden.

Arnold van Niekerk

Waarden en wetenschap. Polemische opstellen over de plaats van het waardeoordeel in de sociale wetenschappen. Onder redactie van T. de Boer en A. J. F. Köbben. Bilthoven (Ambo) 1974, -339 p. (met bibliografie), f 20,—

Deze bundel bevat 27 artikelen, waarvan tweederde min of meer gewijzigde versies zijn van eerder verschenen tijdschriftpublicaties. Deze bijdragen zijn georganiseerd rondom een aantal sociale wetenschappen (antropologie, sociologie, psychologie, geschiedwetenschap en agologie), in het merendeel van de gevallen betreft het telkens een centraal artikel met enkele reacties.

De politicologie komt zeer ten dele, maar in briljant proza aan de orde in de VN-stukken die Renate Rubinstein schreef over de zaak Tanter. De economie ontbreekt. In de diverse publiciteitsmedia is al enige aandacht aan de bundel besteedt, en ik kan me hier beperken tot twee thema's: de aard en achtergrond van de polemieken, en de relevantie voor de politicologie.

Brands merkt in zijn reactie op Von der Dunk over waardeoordelen in de geschiedwetenschap terecht op dat 'de strijd over waardeoordelen . . . aan het begin van onze eeuw zijn hoogtepunt in Duitsland (bereikte) . . . Men kan voorts nog wijzen op de nieuwheid van de Duitse nationale staat, waarbinnen zo weinig historische, traditionele sociaal-politieke en andere praktische vanzelfsprekendheden te vinden waren, veel minder in ieder geval dan bijvoorbeeld in Engeland waar scepticisme en relativisme zelden als zo afgrondelijk ervaren zijn. Het was in Duitsland vooral de individualistische cultuur der 'Innerlichkeit', zo wijd verbreid onder het politiek gefrustreerde 'Bildungsbürgertum', waardoor velen onder deze crisis zo zwaar gebukt gingen, zeker na 1918 toen het rijk ineenstortte (p. 223).

De verschillende bijdragen kan men zien als reacties op de onderscheiden elementen van de door Brands beschreven gemoeds- of cultuurgesteldheid. Er zijn de reacties op de politieke frustratie variërend van de pragmatische Köbben en Lammers tot en met de neo-dialectische Nijk.

Reacties op het scepticisme en relativisme zijn er door de inventariserende Duintjer, via de 'empirisme-plus' methodologie van De Boer tot en met de kritisch-emancipatoire conclusies van Schreurs.

Als een rode draad door alle beschouwingen loopt het Sein-Sollen onderscheid. Sommigen gebruiken het als argument tegen (andere dan methodologische) waardeoordelen in de wetenschapsbeoefening (Duintjer, Köbben). Anderen gebruiken het — onder verwijzing naar de ontoereikendheid van een zuiver empirische verantwoording van wetenschapsbeoefening — als argument vóór waardeoordelen in de wetenschap: wetenschap kan zich niet uitsluitend in de Sein-sfeer ophouden, er is een normatieve oriëntatie nodig van begin tot eind. Nijk denkt hierbij aan een dialectische inbreng van de praxis, Schreurs aan transcendentie.

Het bezwaar van de selectie wat betreft de meer theoretische uiteenzettingen is dat er van een gestructureerde discussie tussen de verschillende standpunten eigenlijk geen sprake is. Bovendien zijn de theoretische bijdragen — met uitzondering van het artikel van Duintjer dat in 1969 al in het *Algemene Nederlandse Tijdschrift voor Filosofie* verschenen is — geen van alle zo erg briljante uitwerkingen van een bepaald standpunt.

Een van de redenen hiervoor is dat er wat teveel 'gefilosofeerd' wordt. Aan de hand van het Sein-Sollen onderscheid is dat nader toe te lichten.

De opvatting dat uit zijns-uitspraken geen behorens-uitspraken zijn af te leiden,